



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2020-10-09
Stockholm

Mål nr
P 10184-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-09-12 i mål nr P 4709-18, se bilaga A

PARTER

Klagande
L N

Motpart
Byggnadsnämnden i Hässleholms kommun
281 80 Hässleholm

SAKEN
Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1564277

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L N har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska ogilla nämndens ansökan om utdömande av vite och i andra hand att vitet ska jämkas. L N har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i vart fall ska besluta att han ska få avbetala vitesbeloppet med 1 000 kr per månad under 5 år.

Byggnadsnämnden i Hässleholms kommun har vidhållit att vitet ska dömas ut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L N har vidhållit det han anført i mark- och miljödomstolen och sammanfattningsvis tillagt följande: Han har en betydande skuldsättning till följd av bl.a. ett lån för att undvika utmätning av hans fastighet. Han har inom loppet av en kort tid bevittnat en allvarlig trafikolycka, haft flera inbrott och flera dödsfall i sin närhet, vilket sammantaget har påverkat hans hälsa mycket negativt och lett till sjukskrivning i flera månader. Han har en stor skatteskuld och skulder till bl.a.

Trafikförsäkringsföreningen. Hans ekonomi går knappt runt och om vitesbeloppet skulle dömas ut så skulle det knäcka hans vardagliga ekonomi.

L N har till stöd för sitt överklagande gett in handlingar som visar bl.a. hans inkomstförhållanden och skuldsättning.

Nämnden har åberopat detsamma som i mark- och miljödomstolen och uppgett att det som L N anført i Mark- och miljööverdomstolen inte ändrar nämndens inställning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens uppfattning att förutsättningar för att döma ut vite föreligger.

Ett vite får jämkas om det finns särskilda skäl till det, se 9 § första stycket lagen (1985:206) om viten (viteslagen). I praxis har en vid skala av olika omständigheter bedömts utgöra sådana särskilda skäl för jämkning: förhållandena kan ha ändrats sedan myndigheten meddelade sitt föreläggande, vitesbeloppet kan ha varit schablonmässigt bestämt utan hänsyn till den enskildes ekonomi eller omständigheterna i övrigt, adressatens underlåtenhet kan framstå som förhållandevis ursäktlig, adressaten kan ha iakttagit föreläggandet endast helt kort tid efter det att den utsatta tidsfristen löpt ut etc. Det betonas dock i förarbetena till viteslagen att det ska vara fråga om särskilda skäl och att jämkning inte får bli det normala i mål om utdömande av vite (se prop. 1984/85:96 s. 55 f.).

Utredningen i målet visar att nämnden har bedömt de aktuella fastigheterna såsom ovärdade under en längre tid och att nämnden i tidigare ärenden gällande samma fastigheter har förelagt L N att vidta åtgärder. Löpande vite har tidigare dömts ut och L N har 2016 på nytt förelagts att vidta åtgärder på fastigheterna. Mark- och miljööverdomstolen anser att vitesbeloppet framstår som väl avvägt med hänsyn till såväl angelägenheten av att de aktuella åtgärderna utförs, som L Ns tidigare underlåtenhet att efterkomma nämndens förelägganden.

Av det underlag som L N har gett in till Mark- och miljööverdomstolen framgår att han har en viss skuldsättning. Den största delen av skuldsättningen härrör dock från tiden före det föreläggande som nämnden lagt till grund för sin ansökan om utdömande av vite. Det har alltså inte varit fråga om sådana ändrade ekonomiska och sociala förhållanden som skulle kunna utgöra särskilda skäl för jämkning. Av underlaget framgår även att L N har eller i vart fall har haft en inte obetydlig inkomst samt tillgångar i form av de aktuella fastigheterna. Sammantaget anser Mark- och miljööverdomstolen att det som L N har framfört inte utgör särskilda skäl för jämkning av vitesbeloppet.

Mark- och miljööverdomstolen har inte någon rättslig möjlighet att besluta om avbetalning i enlighet med L Ns yrkande i sista hand.

Sammanfattningsvis finner Mark- och miljööverdomstolen att L Ns överklagande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2020-10-30.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Roger Wikström och Mikael Hagelroth samt tf. hovrättsassessorn Sanna Ordenius, referent.

Föredragande har varit Ylva Svensson.



VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-09-12
meddelad i
Växjö

Mål nr P 4709-18

PARTER

Sökande

Byggnadsnämnden i Hässleholms kommun
281 80 Hässleholm

Motpart

L N

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktigar L N, 19630903-3535, att till staten betala 60 000 kr i vite.

BAKGRUND

Genom mark- och miljödomstolens dom den 9 december 2016 i mål nr P 4257-16 har L N vid vite om 60 000 kr förelagts att, senast 9 månader efter det att domen vunnit laga kraft, vidta de åtgärder på fastigheterna X, Y, Z och Q som framgår av Byggnadsnämnden i Hässleholm kommuns (nämnden) beslut av den 9 februari 2016 (§ 24, BN 2015- 000255) med tillhörande besiktningsprotokoll daterat den 7 januari 2016. Domen vann laga kraft den 31 december 2016.

Efter att den 18 januari 2018 ha delgivit L N domen har nämnden nu, genom beslut den 11 september 2018 (§ 145, BN 2015-000255), ansökt om utdömande av förelagt vite.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att L N ska förpliktas att betala vite om 60 000 kr och har sammanfattningsvis anfört följande. Tiden för åtgärdernas genomförande har gått ut. Vid inspektion den 10 april, 28 augusti samt 11 september 2018 har nämnden konstaterat att bristerna enligt inspektionsprotokoll den 7 januari 2016 fortfarande inte åtgärdats.

L N har i första hand yrkat att ansökt vite inte ska utdömas och i andra hand yrkat att vitet ska jämkas väsentligt. Han har i yttrande till mark- och miljödomstolen den 7 juli 2019 anfört sammanfattningsvis följande. Han har viljan att lösa problemen men har inte haft råd eller ork att vidta alla de åtgärder som nämnden begärt. Även om det inte är så mycket har han fått bort en del saker sedan 2010. Han har fortfarande en kärv ekonomi och har bl.a. skulder till Kronofogdemyndigheten. De senaste åren har han drabbats av många negativa händelser som allvarligt påverkat hans mående och även orsakat svåra hälsobesvär. Han har försökt att förklara hans situation för handläggare vid nämnden men upplever inte att han mötts med någon förståelse. Vitet skulle i själva verket bara försämra situationen och hans möjligheter att åtgärda problemen. Utan att skönmåla problemet bör även följande beaktas. Fastigheterna ligger visserligen i en by men

det är inte särskilt tätbebyggt som nämnden anført. Dessutom är den största fastigheten en industritomt och en av de andra fastigheterna en kombinerad industri/fastighetstomt. Det borde åtminstone vara lite mer tolerant på en industrifastighet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolens prövning

I ett mål om utdömande av vite ska mark- och miljödomstolen inledningsvis pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan är lagligen grundat, om det har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om det har överträtts. Om föreläggandet inte har följts ska domstolen pröva om adressaten haft faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Om det finns förutsättningar för att vitet ska dömas ut ska domstolen även pröva om ändamålet med vitet kvarstår och slutligen beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitesbeloppet.

Mark- och miljödomstolens bedömning i detta mål

Inledningsvis konstateras att det föreläggande som nämndens ansökan avser, som fastställts och delvis justerats genom tidigare omnämnd dom från mark- och miljödomstolen, är lagligen grundat. Domen, och därmed föreläggandet, har delgetts L N och har vunnit laga kraft.

Sista datum att efterkomma föreläggandet var nio månader efter att domen vunnit laga kraft, dvs den 30 september 2017. Domen där föreläggandet anges delgavs den 18 januari 2018. Av handlingarna i målet framgår att nämnden har genomfört flera inspektioner efter båda dessa datum och att de förelagda åtgärderna inte har utförts inom utsatt tid. Vad L N anført om att han delvis följt nämndens uppmaningar genom att göra sig av med några saker sedan 2010 innebär enligt mark- och miljödomstolen inte att föreläggandet i någon del är uppfyllt. Mark- och miljödomstolen anser även att föreläggandet är tillräckligt tydligt och att det inte kan ha funnits några oklarheter om vad L N skulle göra för att följa föreläggandet.

Har L N haft giltig ursäkt att inte följa föreläggandet?

Både sjukdom och avsaknad av ekonomiska tillgångar är omständigheter som kan innebära att en underlåtenhet att följa ett föreläggande ska anses som ursäktlig. Det ankommer dock på adressaten, i detta fall L N, att visa att han har haft giltig ursäkt att inte följa föreläggandet.

L N har beskrivit att hans ekonomiska och sociala situation över tid varit besvärlig. Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte dessa uppgifter eller att L Ns mående påverkats av de händelser som han beskrivit. De ekonomiska och personliga ansträngningar som krävs för att följa föreläggandet framstår emellertid inte som sådana att det vore orimligt att kräva att L N – även med beaktande av vad han anfört om sin situation – ska följa föreläggandet. Han anses mot denna bakgrund inte ha visat att han har haft giltig ursäkt att inte fullfölja föreläggandet (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 13 juni 2013 i mål nr P 2238-13 och dom den 3 juli 2015 i mål nr M 1393-15).

Har det framkommit särskilda skäl att, helt eller delvis, jämka vitesbeloppet?

Vitets storlek har tidigare fastställts av mark- och miljödomstolen i mål nr P 4257-16. En skillnad mot då är att L N nu även motsätter sig vitets storlek.

Även med beaktande av vad som framkommit om L Ns personliga förhållanden, anser mark- och miljödomstolen att vitesbeloppet är väl avvägt mot angelägenheten av att de aktuella åtgärderna utförs. Utredningen ger inte heller stöd för att L Ns ekonomiska och sociala förhållanden, sedan tidigare dom och därmed även föreläggandet om vite vunnit laga kraft, har ändrats på ett sätt som gör att beloppet bör jämkas. Ett utdömande av vitet anses inte heller drabba L N oskäligt hårt.

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att föreläggandet har överträtts och att samtliga förutsättningar för att döma ut vite i enlighet med ansökan är uppfyllda. Eftersom föreläggandet inte fullföljts, kvarstår ändamålet med vitet. Det har inte framkommit några sådana särskilda skäl som motiverar en jämkning av det bestämda vitesbeloppet. Nämndens ansökan ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 3 oktober 2019.

Peter Ardö

Lars Fransson

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Emma Pettersson.